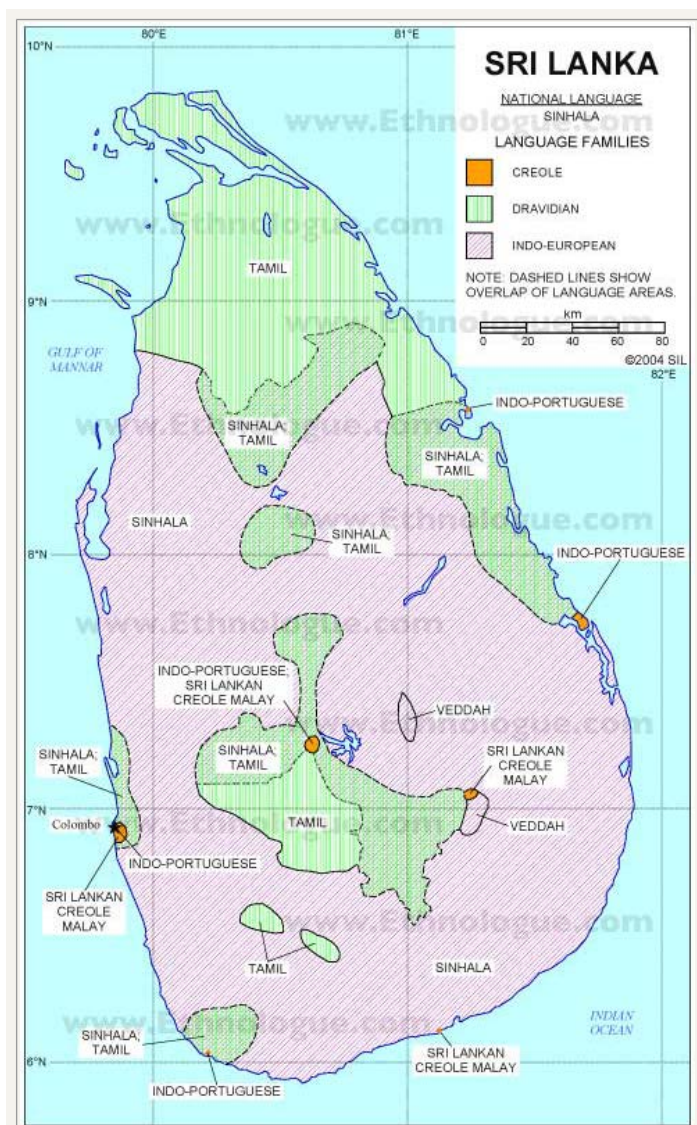

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Sinhala only – Kampen om Sri Lankas sprogpolitik

 Af Mikkel W. Kaagaard 4. maj 2009 • I kategorien [Sproggeografi](#), [Sprogpolitik](#) •

Sri Lankas sprog (© www.ethnologue.com)

Sri Lanka opnåede selvstændighed i 1948 efter mere end 150 år som britisk koloni. På det tidspunkt kiggede andre nye stater med beundring på det tropiske paradys. Frihedskampen havde været ublodig og i sammenligning med andre udviklingslande var befolkningen veluddannet og demokratiet velfungerende. Det var gratis at komme på hospitalet og gratis at sende sine børn i grundskolen. Store effektive plantager leverede the og gummi til hele verden og britiske militærbaser og det omkringliggende Indiske Ocean beskyttede landet mod ydre fjender.

Der var fred mellem de etniske grupper og det store regeringsbærende parti UNP var lige så multietnisk som landets befolkning. Landets sprogpolitik var dog ikke blevet endeligt fastlagt inden selvstændigheden, og det fik korthuset til at ramle inden Sri Lanka kunne fejre sine første 10 år som selvstændig nation. Endnu i dag er sprogpolitikken et af de mest centrale temaer i konflikten mellem især det singalesiske flertal og det tamilske mindretal.

Sri Lankas etniske grupper

- [Singalesere](#) (74 %): Taler singalesisk. Langt de fleste er buddhister, men et mindretal er kristne.

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

 Verdens sprog på Sproguseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Sproggeografi'

Sprogene i Mozambique
 Luxembourg – at leve i Babelstårnet
 UNESCOs nye atlas over verdens truede sprog

Mere i kategorien 'Sprogpolitik'

Den belgiske sprogrænse – en gordisk knude
 Finsk-ugrisk identitet
 Svensk kamp mod engelsk sprogimperialisme
 Eskimoisk i Fjernøsten

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
 Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
 Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
 Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 Monica Scheuer til Jødiske efternavne
 jane til Jødiske efternavne

- **Tamiler** (18 %): Taler tamil. De fleste er hinduer, men mange er kristne.
- **Muslimer** (7 %): Langt de fleste taler tamil.

De to største etniske grupper defineres primært af deres sprog. Kristne tamiler og kristne singalesere vil på ingen måde føle at de tilhører samme gruppe. Muslimerne derimod defineres af deres religion.

De tamilsktalende tamiler og muslimer bor primært i det nordøstlige **Sri Lanka**, men udgør også et stort mindretal i hovedstaden **Colombo**. I den centrale del af landet bor der desuden mange såkaldte **indiske tamiler** som briterne importerede fra det sydlige Indien til at arbejde i the-plantagerne.

Virkeligheden forsimples

Både tamiler og singalesere kan spore deres tilstedeværelse i det nuværende Sri Lanka mange hundreder år tilbage. Begge grupper indvandrede fra nutidens Indien og etablerede kongeriger på øen. Singalesiske og tamilske nationalister har siden 1800-tallet beskrevet Sri Lankas historie før kolonitiden som en næsten uafbrudt periode af fjendskaber mellem to klart definerede etniske grupper, der sågar ofte omtales som racer. Virkeligheden er dog langt mere sammensat. Eksempelvis havde flere singalesiske konger og adelige tamil som modersmål og stærke forbindelser til tamilske adelige i det sydlige Indien.

Den engelsktalende elite udfordres

Perioden fra 1880erne til Sri Lanka fik selvstændighed i 1948, var blandt andet kendetegnet ved, at den andel af befolkningen, som kunne læse og skrive, steg fra omkring 17 % til omkring 60-65 %. Samtidig fik lokalbefolkningen stadig mere ansvar for administrationen af øen. Det var imidlertid kun en lille samfundselite på omkring 5-10 %, der kunne læse og skrive engelsk, og denne gruppe havde stort set monopol på de lukrative stillinger som læger, ingeniører, jurister, embedsmænd, universitetsundervisere osv. I det lokale parlament var det uøhørt at tale andet end kolonimagtens sprog.

Frem mod og i årene umiddelbart efter selvstændigheden var der et stigende socialt og politisk pres fra den stadigt større befolkningsgruppe, som havde fået en uddannelse på deres modersmål, men som på forhånd var henvist til lavstatusjob i et kaste- og klassebevidst samfund. Den såkaldte *Swabasha* (modersmåls)bevægelse blev samlingspunktet for den del af middelklassen, som ønskede, at tamil og singalesisk skulle afløse engelsk som officielle sprog. Samfundseliten kunne ikke blot tale engelsk, den var stærkt påvirket af vestlig kultur og nærmest anglofil. Man klædte sig i vestligt tøj, tog engelske navne og fik sine børn uddannet på engelske universitetet.

De politiske ledere var dog godt klar over at det var uholdbart at kun et mindretal af befolkningen mestrede landets officielle sprog. Derfor aftalte de allerede i 1944, at både singalesisk og tamil skulle være officielle sprog når landet blev selvstændigt. Efter selvstændigheden trak arbejdet med at planlægge overgangen til modersmålene ud. Dels fordi man var bekymrede over det akademiske niveau, hvis engelsk blev opgivet for pludseligt, dels fordi politikere og embedsmænd ikke havde travlt med at skade deres og deres familiers privilegerede stilling. Det blev skæbnsvangert for den nye stat.

Del og hersk

I kolonitiden blev tamilerne overrepræsenterede i samfundseliten. Dels fordi mange tamiler boede i kystområder hvor koloniherrerne byggede handelsstationer, kirker og missionsskoler. Men også fordi briterne ud fra en del-og-hersk-strategi gav mindretallene en fortrinssstilling. Det fik singalesisk-buddhistiske nationalister til at kræve at det ikke blot var den engelsktalende elites monopol på magten der skulle gøres op med. Men også den tamilske overrepræsentation i samfundseliten. Under slagordet *sinhala only* krævede nationalisterne derfor at singalesisk skulle være landets eneste officielle sprog. I starten blev kravet afvist af både singalesiske, tamilske og muslimske ledere, som opfattede den etniske nationalisme som farlig, tilbagestående og irrationel.

Opportunisten Bandaranaike

I 1953 blev singaleseren **John Kotelawala** fra **United National Party** (UNP) premierminister. UNP støttede, at både tamil og singalesisk skulle have officiel status, ligesom alle andre partier i øvrigt havde gjort det ved det foregående valg. I 1955 besluttede lederen af det singalesiske oppositionsparti, **Sri Lankan Freedom Party** (SLFP), **Solomon Bandaranaike**, imidlertid at partiet skulle skifte kurs og støtte kravet om *sinhala only*. Hermed kunne SLFP skille sig ud fra de øvrige partier og udmanøvrere det mere multietniske UNP, som havde flere tamilske parlamentsmedlemmer.

Beslutningen blev et tragisk vendepunkt i Sri Lankas historie, som markerer starten på landets etniske konflikt. Bandaranaike, der selv var Oxford-uddannet og tidligere kristen, var nu bannerfører for sektariske og chauvinistiske strømninger, der, med den sociale ulighed som brændstof, længe havde ulmet i især den lavere middelklasse. UNP havde opbakning fra det meste af overklassen og erhvervslivet. Her fornemmede man, at UNP var på vej mod et nederlag ved parlamentsvalget i 1956. Da den singalesiske del af overklassen trods alt foretrak et opgør med tamilernes overrepræsentation i samfundseliten, frem for et opgør med den samlede engelsktalende overklasse, endte UNP med at støtte kravet om *sinhala only*. Det blev startskuddet på flere årtiers etniske overbudspolitik og inden valgkampen var ovre havde både Kotelawala og Bandaranaike lovet at engelsk ville blive afløst at singalesisk som officielt sprog senest 24 timer efter at de havde vundet valget.

Som det ses af nedenstående citater brød de to kandidater ikke blot den aftale som var blevet indgået i 1944, men også deres egne løfter til den tamilsktalende del af befolkningen.

Sri Lankas ledere bliver singalesernes ledere

Før den etniske overbudspolitik startede

InglêS til Sprogene i Mozambique

Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borriñholmska måled

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognavn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	

"Jeg kan ikke se, at der kunne ske noget ved også at anerkende det tamilske sprog som officielt sprog. Det er nødvendigt at skabe det venskabelige forhold, den tillid mellem de forskellige befolkningsgrupper." Solomon Bandaranaike, maj 1944.

"Jeg kan forsikre jer om – og jeg har sagt det ikke én, men mange gange – at UNP, som jeg er leder af, har accepteret det princip, at både singalesisk og tamil bliver de officielle sprog i dette land." "... vi mister ikke noget ved at være fair over for det tamilsktalende folk, som ønsker at bevare deres kultur og deres sprog lige så intenst, som vi ønsker at bevare vores" John Kotelawala, juni 1955.

Efter den etniske overbudspolitik startede

"... ligestilling mellem singalesisk og tamil vil blot føre til en svækkelse af singalesisk, som kan resultere i, at det forsvinder fra Ceylon inden for de næste 25 år." Solomon Bandaranaike, januar 1956 (Sri Lanka hed Ceylon indtil 1972).

"Uanset hvor stort flertal jeg har, vil min første resolution i parlamentet være forslaget om sinhala only. Og hvis I har en eneste dråbe singalesisk blod i jeres årer, ved jeg, at min anmodning ikke vil gå updaget hen"
"Jeg ønsker, at singalesisk skal være landets officielle sprog, så længe som solen og månen eksisterer" John Kotelawala, marts 1956.

Tamilerne marginaliseres

Bandaranaike og SLFP vandt en jordskredssejr og som lovet blev singalesisk landets eneste officielle sprog. Debatten om sprogpolitikken havde fået ulmende etniske spændinger til at bryde ud i lys lue. Mange singalesere troede at tamilernes overrepræsentation i samfundseliten var langt større end den reelt var og nu ville de have hævn. Det blev hurtigt meget svært for tamiler at få arbejde i militæret, politiet, uddannelsessektoren og den offentlige forvaltning. De tamilske embedsmænd som var blevet ansat tidligere fik tre år til at lære at tale singalesisk – ellers blev de fyret. Selv om tamilerne i løbet af 1960'erne gik fra at være overrepræsenterede i samfundseliten til at være underrepræsenterede fortsatte diskriminationen. Eksempelvis skulle tamilsktalende i 1970'erne have højere karakterer end singalesere for at blive optaget på naturvidenskabelige uddannelser.

Anti-tamilske optøjer

Tamilerne var især fortrængte over, at singalesisk også skulle være det officielle sprog i Den Nordlige Provins, hvor 97 % var tamilsktalende, og i Den Østlige Provins, hvor 75 % var tamilsktalende. Det lykkedes dog både i 1957 og 1965 for tamilske ledere at indgå kompromisser med regeringen, som skulle sikre tamilernes sprogrettigheder og adgang til arbejde og uddannelse. I begge tilfælde blev aftalerne imidlertid brudt af regeringen, der frygtede vælgerens dom. Da først nationalismen var blevet vakt til live, og chauvinismen legitimeret, var det svært at få ånden tilbage i flasken. I 1956, 1958, 1977 og 1981 kogte de etniske spændinger over i egentlige anti-tamilske optøjer. Fredelige tamilske demonstranter og tamiler bosat i singalesiske områder blev overfaldet, og i alt blev ca. 1.000 tamiler dræbt. I 1959 blev Bandaranaike offer for sin egen politik da han blev dræbt af buddhistiske munke, som mente han var blevet for kompromissøgende.

Tamilsk desperation

For unge tamiler var situationen desperat. I et udviklingsland uden socialt sikkerhedsnet var beskæftigelse en forudsætning for ægteskab og egen bolig. Kompromissøgende tamilske politikere havde nu mistet så megen troværdighed, at scenen var ved at blive sat for mere yderligtgående kræfter. I 1976 gik en lang række tamilske partier og organisationer sammen om at kræve oprettelse af en selvstændig tamilsk stat. Enkelte små grupper med [De Tamilske Tigre](#) i spidsen begyndte desuden at benytte voldelige metoder som drab på moderate tamilske ledere.

Skæbneåret 1983

Det andet tragiske vendepunkt i Sri Lankas historie kom i [juli 1983](#), hvor konflikten blev til borgerkrig. 13 regeringssoldater blev dræbt i et baghold udført af De Tamilske Tigre, som på dette tidspunkt kun havde 30 mand under våben. Da nyheden om bagholdet nåede til Colombo, blev det startskuddet til de hidtil værste anti-tamilske optøjer. I løbet af 14 dage blev tusindvis af tamilskejede boliger og butikker brændt ned, og uskyldige tamiler blev jagtet rundt i gaderne af ophidsede singalesere. Hjemvendte turister kunne til vestlige medier fortælle om særligt voldsomme episoder, hvor tamiler var blevet brændt i deres biler eller pryglet, hakket og stenet til døde. Der var endda forlydender om tamilske hospitalspatienter, som fik halsen skåret over af singalesisk personale og i et fængsel blev tamilske fanger lynchet af singalesiske medfanger. Landets politi og militær så i flere dage passivt til, hvis de da ikke tog aktivt del i overgrebene. Flere embedsmænd, lokale medlemmer af regeringspartiet og mindst en minister hjalp den ophidsede folkemængde med at finde frem til tamilske hjem. Ifølge uafhængige kilder blev 2-3.000 tamiler dræbt og da roen havde lagt sig, udtalte regeringen, at tamilerne selv var skyld i deres skæbne.

Lang vej til ligestilling

Oplevelserne i 1983 var for mange tamiler det endelige bevis på at de ikke havde nogen fremtid i Sri Lanka, og tusindvis af frivillige meldte sig til De Tamilske Tigre og andre oprørsgrupper. Indtil da havde sprogpolitikken og den deraf følgende diskrimination været konflikten vigtigste tema. Men siden tamilerne måtte sande, at staten end ikke kunne og ville opfylde deres mest basale krav om fysisk sikkerhed har kravet om selvstændighed, eller i det mindste vidtgående selvstyre inden for en føderation, været konflikten omdrejningspunkt. At tamil i 1987 blev officielt sprog, næsten sidestillet med singalesisk, har derfor ikke været tilstrækkeligt til at løse konflikten. Desuden kan det være svært at løse sprogstriden alene ved hjælp af lovgivning når der stort set ikke er en eneste tamil blandt militærets 150.000 ansatte og når der kun er ansat singalesiske betjente på flere politistationer i tamilske områder. Sprogstriden og den deraf følgende diskrimination vil derfor bidrage til spændinger mellem Sri Lankas etniske grupper mange år endnu.

november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009

Vejskilt med tekst på singalesisk, tamil og engelsk (foto: J. Ollé, Wikimedia Commons)

Mikkel W. Kaagaard er historiker og forfatter til bogen [Sri Lanka – Fra selvstændighed til selvmordsterrorisme](#), Turbineforlaget 2008.

På Facebook-gruppen ”Sri Lanka – Fra selvstændighed til selvmordsterrorisme” kan du finde links til andre artikler som Mikkel W. Kaagaard har skrevet og til artikler og radioudsendelser som han har medvirket i.

NB: Denne artikel er ikke skrevet på baggrund af de sider på Wikipedia som der er links til. Artiklens kilder er de samme som benyttes i bogen.

Læs også:

1. [Språkförsvaret och kampen för en språklag i Sverige](#) Språkförsvaret är ett ideellt, partipolitiskt obundet nätverk. Språkförsvaret står språkpolitiskt på tre ben: 1) vi försvarar svenska språket, särskilt gentemot engelskans expansion; 2) vi förordar mångspråkighet och 3) mellannordisk språkförståelse....
2. [Dansk sprogpolitik i Sydslesvig](#) Det er intet mindre end en lille mindretalspolitisk revolution, som Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW) har lagt op til med sit forslag om en sprogpolitik for det danske i Sydslesvig. Partiet vil...
3. [Sprogpolitik i Mozambique](#) Grænserne i det sydlige Afrika stammer faktisk fra 1885, selvom de fleste navne er ændret. Landet Mozambique blev konstrueret – ligesom mange andre afrikanske stater – uden hensyn til lokale...
4. [Arabisk sprogpolitik](#) I forbindelse med den tunesiske præsident Ben Alis fald, blev det blandt arabiske bloggere på nettet bemærket, at han op til sin exit valgte at adressere befolkningen direkte i en...

Tagget med: [aktuelle sprog](#), [del-og-hersk](#), [dravidiske sprog](#), [indiske sprog](#), [kristne](#), [muslimer](#), [singhalesisk](#), [Sproggeografi](#), [sprogkort](#), [Sprogpolitik](#), [Sri Lanka](#), [tamil](#)

2 kommentarer

Ole Stig Andersen

20. maj 2009 • 15:00

Ovre på Language Log har de netop offentliggjort en længere artikel om Sri Lanka-krigens rødder i landets sprogpolitik:

The linguistic roots of the Sri Lankan civil war

<http://languagelog ldc.upenn.edu/nll/?p=1443>

Svar

balaji

11. april 2014 • 17:59

Tamiler vi har også haft vores tidligere kongelige tiden Før 1400

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.